

Two Essays – 2024/2025

Kai Sørlander

June 8, 2025

Contents

1	Woke Research Rests on a False Foundation	2
1.1	The necessity of the university in democracy	2
1.2	Postmodernism and the Universities	3
1.3	The Invalidity of Postmodernism	4
1.4	Postmodern research is based on a false foundation.	4
1.5	The Inconsistency of Relativism and Positive Philosophy	5
1.6	The actual fight against university postmodernism	5
2	Woke-forskningen hviler på et falsk grundlag !	8
2.1	Universitetets nødvendighed i demokratiet	8
2.2	Postmodernismen og universiteterne	9
2.3	Postmodernismens ugyldighed	10
2.4	Den postmoderne forskning bygger på et falsk grundlag.	10
2.5	Relativismens inkonsistens og den positive filosofi	11
2.6	Den faktiske kamp imod universiteternes postmodernisme	11
3	Can Philosophy be Undogmatic and at the same time seek the Absolute Truth ?	13
3.1	The question	13
3.2	The denial of the absolute	13
3.3	Provisional conclusion	14
3.4	An Analogy	14
3.5	The Absolute asis	14
3.6	The First Way	15
3.7	The Other Way	16
3.8	The Absolutely Necessary and Undogmatic Truth	16
4	Kan Filosofien være Udogmatisk og Samtidig Søge den Absolute Sandhed ?	18
4.1	Spørgsmålet	18
4.2	Benægtelsen af det absolutte	18
4.3	Foreløbig slutning	18
4.4	En analogi	19
4.5	Det absolutte grundlag	19
4.6	Den første vej	20
4.7	Den anden vej	21
4.8	Den absolut nødvendige og udogmatiske sandhed	21
5	Kai Sørlander	23

WOKE

1 Woke Research Rests on a False Foundation

Society^{1,2} gives universities freedom of research, in return for which they are expected to adhere to the basic standards of scientific practice. Fundamentally, scientific research must comply with two conditions: it must be consistent, and it must be verifiable. The last means that it must be presented with the proviso that “*it is like that, isn’t it ?*”, and where one is willing to go into a discussion about whether one’s reasons now also hold true.

The problem, as some writers sees it, is that woke research does not comply with the conditions for scientificity, and that the universities have not been intellectually sharp enough to be able to strangle from within. Thus, the universities do not have fulfilled their part of the social contract. The bourgeois too were not really interested in going into this discussion on principle and thus leave it to theoretical field for the leftists.

Basically I agree with this diagnosis. But in the following I will try to expand it in principle. That is, I will go from a political criticism that universities are breaking the social contract, to a philosophical critique of the basic assumption on which the so-called woke research is based so that it becomes clear that this is not fundamentally a political discussion, but about a principled philosophical discussion.

1.1 The necessity of the university in democracy

Let me begin by clarifying what the background is for the social contract between the university and democracy. Time is running out. But to understand what the university’s special place in democracy is, we must first understand what is the fundamental basis of democracy.

Democracy is based on an ethical demand for the fundamental equality rights of citizens. It is an attempt to build a social order where no one has any special right to make political decisions, but where everyone basically has equal rights. At the same time, however, it must be recognized that the individual citizen does not automatically have the prerequisites or the knowledge that he needs to be able to take a meaningful position on the political problems that society faces.

At universities there are research environments that do not meet the conditions for scientificity.

This means that democracy must have a school system that, as far as possible, ensures that citizens have the necessary prerequisites for meaningful way to participate in democracy. Furthermore, democracy must have a form of media that ensures that citizens can obtain the knowledge they need in everyday life is relevant for them to participate in

¹Published in *Critique*, a Danish language journal <https://aarsskriftet-critique.dk/> 15 August 2024

²Two introductory paragraphs are omitted here.

concrete political decisions, and especially so that they can participate in the discussion about these decisions.

In addition, democracy should also have special institutions – universities – whose task is to ensure that society as a whole has the best possible knowledge of reality in all its different aspects. Not everyone in society can know everything about everything, but Universities can bring together researchers who work in different fields, seek and gather knowledge about how the world is, and which also complies with the elementary conditions of scientificity.

In this way, universities can function as common knowledge banks for the democratic societies. Through the media and educational institutions scientific research can be communicated to the public as a whole, and because it complies with the elementary conditions for scientificity – that it is consistent and verifiable, and that its main rule has been proven in the scientific system – so that this research is given a special status in the democratic discussion.

1.2 Postmodernism and the Universities

This special status for scientific research ideally applies. It applies to research provided that it meets the conditions for scientificity. However, here arises a problem, because, at universities, there are research environments that do not meet the conditions for scientificity.

On the contrary, there are research communities that deny that there is a universal – common – rationality, but which, instead, claims that rationality is relative – whether it is related to culture, gender or to something else. In a broad sense, these research environments can be characterized as postmodern, and it is from them that the so-called woke research emerges.

We must ask the question whether the postmodern critique of the universality of rationality holds up philosophically.

Postmodern research is characterized by the fact that it violates the conditions for scientificity imposed by the social contract between the university and democracy rests on. So if the universities insist on conducting research on a postmodern basis, so is democracy politically justified in abolishing the social contract, because then the universities no longer fulfill their part. Thus, they do not build up knowledge that is common to the entire society.

But it is a purely political reaction on the part of democracy, and although that which is thus justified, is thus in principle – philosophically – seen unsatisfactory. For it ignores the question of whether the postmodern relativization of rationality is correct, and therefore the question of whether the original social contract between universities and democracy are based on an illusory ideal. Here we must think further. We must ask the question whether the postmodern critique of the universality of rationality holds purely philosophically.

1.3 The Invalidity of Postmodernism

The postmodern distrust of the universality of rationality has won entry into the philosophical world under the inspiration of a series different thinkers. Central among them is Martin Heidegger with his historical historicism and its negative attitude towards the concept of rationality. For Heidegger, logical rationality is insufficient when it comes to the actual recognition of being, and this limit must be exceeded in favor of a special criterion. In reality, this means abandoning science in favor of a form of for religiosity. Of other sources of inspiration for the postmodern relativism can be called Michel Foucault, who makes rationality relative to concrete power relations, and Jacques Derrida, who makes texts relative for interpretations.

1.4 Postmodern research is based on a false foundation.

I will not attempt, in more detail, sources of inspiration for postmodern relativism.

Instead, I will try to give an argument that concerns the very possibility that rationality can be relative, and therefore basically includes them all. If it is not possible – logically consistent – for rationality can be relative, then all those thinkers who in one sense or another assuming this possibility, we are on the wrong path.

Can rationality be relative? When we ask this question, then the answer itself claims to have universal validity. That is, that basically, we cannot answer the question positively without contradicting ourselves. So it lies in the very concept of rationality that it must be universal. For rationality must at least be consistent.

This implies that postmodern research is based on a false basis. To think like Heidegger, Foucault and Derrida, in principle, contributes to leading thinking about the foundations of science onto a false track. And this in turn means that it must be inappropriate to react to the fact that the universities actually contributes to the spread of postmodern “research”, by abolishing the social contract between the university and democracy.

Instead, we need to respond to it by getting universities to think deeper and to understand that they should not give legitimacy to the postmodern research environments because these do not meet the conditions for scientificity. The question is, of course, whether the universities, as they are now staffed, are capable of that thought. I they do not, then they must be pressured from the outside. All of us, as individuals ,are under the obligation to think rationally and to defend rational thinking.

It is important to understand that rationality itself – and thus the conditions for scientificity – is a requirement that, as an ideal, is consistent. What is being tested, however, is the human rationality: their ability to meet this requirement. While rationality itself is a consistent ideal, so is the ability of humans to to live up to this ideal something that must be shown in history. And history does not show a clear picture. We have made some progress in democracy and science, but have we understood what that entails? The spread of postmodernism is itself an expression of human inability to live up to the standards of rationality – and the demands of science.

1.5 The Inconsistency of Relativism and Positive Philosophy

But one thing is that relativism – and thus postmodernism in its different forms – is inconsistent. It simply means that an absolute philosophy must be valid. The next question is what the absolute philosophy – or that which is so necessary that it cannot be under some circumstances could be different – positively determined must consist of. What must such a philosophy have as the absolute necessity? foundation? What is necessary so that it can form the basis for a philosophy that is rationally absolutely valid?

When you are stuck with that question, you can go back in the history of philosophy and see how important philosophers have previously answered it. What basis have they built on? What can we learn from Aristotle? From Baruch Spinoza? From Immanuel Kant? But basically the answer must not be taken from what others – where significant as they have been – have thought. Basically the answer is derived from the foundation on which rationality itself is built – and on what we each must build when we think rationally.

What then is that basis? It cannot be anything other than what we have presupposed in the argument that relativism in all its forms must be inconsistent. That is, it must be *the principle of contradiction* and its **implicit meaning theory: the interdependence between the meaning of terms and consistency relations between statements**. In addition from this – absolutely necessary – starting point it is possible to define the difference between empirical claims and necessarily true ones claims.

The philosophical environments at universities are not intellectually strong enough for them to see through postmodern relativism.

And from there it is possible to carry out a transcendental deduction of the system of basic concepts which must in principle be presupposed by the very the possibility of true empirical statements – and which thus must be presupposed every possible description of reality. Such a transcendental I cannot carry out deduction here, but in my book *The Structure of Pure Reason*³ I have shown how it should be done. In that way is explicated the absolutely necessary philosophy that is implied in the very concept of rationality – in the very requirement of consistency – which therefore lies implicit in the conceptual apparatus of every possible person.

1.6 The actual fight against university postmodernism

One thing is that in principle there must be an absolute philosophical truth (which must be justified and deduced, as outlined above). Another thing is whether it is possible to get the academic world – and the intellectual world in general – to understand this necessity. The first is a purely conceptual question. The second is a historical one – and thus empirically – question.

If universities are not able to deal with the internal postmodern research environments, so they must first be pressed intellectually from the outside.

³Springer publ., Feb. 2025. Translated by Dines Bjørner and Kai Sørlander, from the Danish: *Den rene fornufts Struktur*, Ellekær publ., 2023.

Today we must actually recognize that the philosophical environments on universities are not intellectually strong enough to be able to see through postmodern relativism. On the contrary, in many places they help legitimize and spread this relativism – and thus help to undermine the prerequisites for universities to meet their social contract with democracy. It is this dilemma that we stand in.

The intellectual elite, that was supposed to ensure that the universities complies with the social contract with democracy – to a degree that cannot be ignored, even itself caught up in the postmodern ideology that undermines this social contract. At least to an extent, that the universities have not been able to provide, from within, to clearly put on display, the philosophical inconsistency of postmodern relativism – and to intellectually stifle the research environments that undermine the social contract that universities have with democracy.

If universities are not able to deal with the internal postmodern research environments, so they must first be pressed intellectually from outside. The question is whether there is potential from outside for such pressure, when there is none at the universities themselves. But the possibility is there. And this pressure could also, for example, the question of why universities completely fail to enter into a discussion with the attempt to justify an absolute philosophy – such as I have unfolded in the *The Structure of Pure Reason* and in my previous works.

Are universities not responsive to such intellectual pressure? but do they continue to propagate a postmodern relativism that undermines the social contract that universities must fulfill to be entitled to their democratic support, so that Democracy's response will ultimately be political.

But a political reaction that is not itself imbued with a philosophical recognition of the inconsistency of postmodern relativism and the principled necessity of absolute philosophy, will itself be problematic. Here we must simply ask ourselves whether we as humans have the intellectual capacity to understand the situation in which we as rationally obliged find ourselves. Whether enough people have this intellectual capacity.

When we realize that the fundamental basis for what is absolute necessary must be the principle of contradiction and its implicit theory of meaning - that is, the interdependence between the meaning of terms and consistency relations between claims - then we are also faced with a realization of how the world and our situation in the world actually is: we can describe the world and our situation in the world on an elementary level. Then we can based on our actual description of reality and with the help of our theory of meaning analyze ourselves to the conceptual logical basis for our actual description of reality is possible: to the system of basic concepts which is fundamentally presupposed by the meaningfulness of the statements with which we can actually describe reality and our situation in reality. This is what Aristotle attempted, quite elementary, with his exposition of the system of categories. This system can be seen as a simple attempt to uncover the system of basic concepts that are presupposed by the possibility of our actual description of reality. But in In our days we have clarified our actual description of reality in the sciences. It will say that when we now try to uncover the system based on our given description of reality of basic concepts that are presupposed by the possibility of this

description of reality, then one can and we must make use of the conceptual clarifications that have already been made in the sciences. Not only in logic, arithmetic and geometry, but also in physics, chemistry, biology, psychology and sociology. Thus we can analyze a conceptual structure that includes concepts such as implication, object, predicate, relation, space, time, causality, life, evolution, awareness, perception, motivation, knowledge and responsibility. But since we argue that this conceptual structure is presupposed by the possibility of our actual description of reality, then we only justify that it is necessary relative to the possibility of this description of reality. In this way we cannot justify that the conceptual structure stands for the absolute truth in general. Only that it stands for the truth that is absolute in relation to the possibility of our actual description of reality. But Couldn't this basic system of basic concepts have been different? The very We cannot rule out that possibility in principle, as long as we simply assume our actual description of reality - not even if it is specified as in the sciences. When we follow the deepest philosophical endeavor, we cannot accept that the system of basic concepts for describing reality that we can uncover as condition for the possibility of our actual description of reality, constitutes the absolute truth. If we are to arrive at this, we must go another way, where we put brackets around our actual description of reality - and about the actual science - and not using it as premise in the argument.

2 Woke-forskningen hviler på et falsk grundlag !

I sidste halvår bragte vi, i.e. *Critique*, en føljeton, hvor Marianne Stidsen fremførte en politisk kritik af universiteternes svigt. Nu følger Kai Sørlander op på Stidsens kritik ved at fremføre en principiel, filosofisk kritik af den postmodernistiske woke-forskning.

I tre artikler her på *Critique* retter Marianne Stidsen en alvorlig kritik imod universiteterne. Grundlæggende består kritikken i, at universiteterne ikke overholder den samfundskontrakt, som er en forudsætning for den – specielt økonomiske – understøttelse, som det omgivende samfund giver dem.

Samfundet giver dem forskningsfrihed, imod at de til gengæld overholder de grundlæggende standarder for videnskabelig praksis. Helt fundamentalt så skal videnskabelig forskning overholde to betingelser: den skal være konsistent, og den skal kunne efterprøves. Det sidste betyder, at den skal fremlægges med et forbehold om, at det er således, er det ikke?, og hvor man så er villig til at gå ind i en diskussion om, hvorvidt ens begrundelser nu også holder.

Problemet, som Marianne Stidsen ser det, er, at der fra universiteterne udbredes en såkaldt forskning – hun kalder det woke-forskning – som ikke overholder betingelserne for videnskabelighed, og som universiteterne ikke har været intellektuelt skarpe nok til at kunne kvæle indefra. Dermed har universiteterne ikke overholdt deres del af samfundskontrakten. Desuden kritiserer Marianne Stidsen også de borgerlige for at være for lidt interesseret i at gå rent principielt ind i denne diskussion og dermed overlade det teoretiske felt til de venstreorienterede.

Grundlæggende er jeg enig i denne diagnose. Men i det følgende vil jeg forsøge at udbygge den rent principielt. Det vil sige, at jeg vil gå fra en politisk kritik af, at universiteterne bryder samfundskontrakten, til en filosofisk kritik af den basale forudsætning, som den såkaldte woke-forskning bygger på, således at det bliver klart, at der i grunden ikke er tale om en politisk diskussion, men om en principiel filosofisk diskussion.

2.1 Universitetets nødvendighed i demokratiet

Lad mig begynde med at præcisere, hvad der er baggrunden for den samfundskontrakt mellem universitetet og demokratiet, som Marianne Stidsen påberåber sig. Men for at forstå, hvad der er universitetets særlige plads i demokratiet, skal vi først forstå, hvad der er demokratiets principielle grundlag.

Demokratiet bygger på en etisk fordring om borgernes grundlæggende ligeværdighed. Det er et forsøg på at opbygge en samfundsorden, hvor ingen har særlig ret til at tage de politiske beslutninger, men hvor alle i grunden har lige ret. Samtidig må dog erkendes, at den enkelte borger ikke automatisk har de forudsætninger eller den viden, som han behøver for at kunne tage meningsfuld stilling til de politiske problemer, som samfundet står over for.

På universiteterne er forskningsmiljøer, som ikke opfylder betingelserne for videnskabelighed.

Det betyder, at demokratiet skal have et skolevæsen, som så vidt muligt sikrer, at borgerne får de nødvendige forudsætninger for på meningsfuld vis at kunne deltage i demokratiet. Desuden må demokratiet have en form for medier, som sikrer, at borgerne kan få den viden, som i dagligdagen er relevant for, at de kan deltage i konkrete politiske beslutninger, og specielt for at de kan deltage i diskussionen om disse beslutninger.

Derudover bør demokratiet også have særlige institutioner – universiteter – som har til opgave at sikre, at samfundet som helhed har den bedst mulige viden om virkeligheden i alle dens forskellige aspekter. Alle i samfundet kan ikke vide alt om alt, men på universiteterne kan man samle forskere, som på forskellige felter søger og samler viden om, hvorledes verden er, og som desuden overholder de elementære betingelser for videnskabelighed.

Således kan universiteterne fungere som fælles vidensbanker for det demokratiske samfund. Gennem medierne og uddannelsesinstitutionerne kan den videnskabelige forskning formidles til befolkningen som helhed, og fordi den overholder de elementære betingelser for videnskabelighed – at den er konsistent og kan efterprøves, og som hovedregel er blevet efterprøvet i det videnskabelige system – så kan den tillægges en særlig status i den demokratiske diskussion.

2.2 Postmodernismen og universiteterne

Denne særlige status for videnskabelig forskning gælder ideelt set. Den gælder for forskningen under forudsætning af, at den opfylder betingelserne for videnskabelighed. Imidlertid opstår der her et problem, fordi – som Marianne Stidsen peger på – der på universiteterne er forskningsmiljøer, som ikke opfylder betingelserne for videnskabelighed.

Tværtimod er der forskningsmiljøer, som benægter, at der findes en universel – fælles – rationalitet, men som i stedet hævder, at rationaliteten er relativ – hvad enten det så er til kultur, køn eller til noget andet. I bred forstand kan disse forskningsmiljøer karakteriseres som postmoderne, og det er fra dem, at den såkaldte woke-forskning udspringer.

Vi må stille spørgsmålet, om den postmoderne kritik af rationalitetens universalitet holder rent filosofisk.

Umiddelbart karakteriseres den postmoderne forskning ved, at den bryder med de betingelser for videnskabelighed, som samfundskontrakten mellem universitetet og demokratiet hviler på. Så hvis universiteterne holder fast ved at ville drive forskning på det postmoderne grundlag, så er demokratiet rent politisk berettiget til at ophæve samfundskontrakten, for så opfylder universiteterne ikke længere deres del. Så opbygger de ikke en viden, som er fælles for hele samfundet.

Men det er en rent politisk reaktion fra demokratiets side, og selvom den som sådan er berettiget, så er den principielt – filosofisk – set utilfredsstillende. For den ignorerer spørgsmålet om, hvorvidt den postmoderne relativisering af rationaliteten er rigtig, og altså spørgsmålet om, hvorvidt den oprindelige samfundskontrakt mellem universitetet og demokratiet bygger på et illusorisk ideal. Her må vi tænke videre. Vi må stille spørgsmålet, om den postmoderne kritik af rationalitetens universalitet holder rent filosofisk.

2.3 Postmodernismens ugyldighed

Den postmoderne mistro til rationalitetens universalitet har vundet indpas i den filosofiske verden under inspiration af en række forskellige tænkere. Centralt blandt dem står Martin Heidegger med sin værenshistoriske historicisme og sin negative holdning til rationalitetsbegrebet. For Heidegger er den logiske rationalitet utilstrækkelig, når det kommer til den egentlige værenserkendelse, og den må overskrides til fordel for en særlig kriterieløs tænken. I realiteten betyder det, at videnskaben forlades til fordel for en form for religiøsitet. Af andre inspirationskilder til den postmoderne relativisme kan nævnes Michel Foucault, som gør rationaliteten relativ til konkrete magtforhold, og Jacques Derrida, som gør tekster relative til fortolkninger.

2.4 Den postmoderne forskning bygger på et falsk grundlag.

Jeg skal ikke her forsøge at gå nærmere ind på disse inspirationskilder til den postmoderne relativisme.

I stedet skal jeg forsøge at give en argumentation, som gælder selve muligheden for, at rationaliteten kan være relativ, og som derfor i grunden omfatter dem alle. Hvis det ikke er muligt – logisk konsistent – at rationaliteten kan være relativ, så må alle de tænkere, som i en eller anden forstand forudsætter denne mulighed, være på vildveje.

Kan rationaliteten være relativ? Når vi stiller dette spørgsmål, så må svaret selv fordrer at have universel gyldighed. Det vil sige, at dybest set kan vi ikke besvare spørgsmålet positivt uden at modsige os selv. Så det ligger i selve rationalitetens begreb, at den må være universel. For rationaliteten skal som minimum være konsistent.

Dette indebærer, at den postmoderne forskning bygger på et falsk grundlag, og at tænkere som Heidegger, Foucault og Derrida rent principielt medvirker til at føre tænkningen over videnskabens grundlag ind på et falsk spor. Og dette medfører så igen, at det må være uhensigtsmæssigt at reagere på det, at universiteterne faktisk medvirker til at udbrede postmoderne forskning, med at ophæve samfundskontrakten mellem universitetet og demokratiet.

I stedet skal man reagere på det ved at få universiteterne til at tænke dybere og til at forstå, at de ikke skal give legitimitet til de postmoderne forskningsmiljøer, fordi disse ikke opfylder betingelserne for videnskabelighed. Så er spørgsmålet selvfølgelig, om universiteterne, som de nu er bemandet, evner den tænken. Gør de ikke, skal de presses udefra. Alle er vi som personer under forpligtelsen til at tænke rationelt og til at forsvare den rationelle tænken.

Det er vigtigt at forstå, at rationaliteten selv – og dermed betingelserne for videnskabelighed – er en fordring, der som ideal er konsistent. Det, som derimod står til prøve, er menneskenes rationalitet: deres evne til at leve op til denne fordring. Mens rationaliteten selv er et konsistent ideal, så er menneskenes evne til at leve op til dette ideal noget, som skal vises i historien. Og den viser ikke noget entydigt billede. Vi har fået en vis fremgang i demokrati og videnskab, men har vi forstået, hvad det indebærer? Postmodernismens udbredelse er jo selv et udtryk for menneskenes manglende evne til at leve op

til rationalitetens – og videnskabelighedens – fordring.

2.5 Relativismens inkonsistens og den positive filosofi

Men n ting er, at relativismen – og dermed postmodernismen i dens forskellige former – er inkonsistent. Det betyder blot, at en absolut filosofi må være gyldig. Det næste spørgsmål må så være, hvad den absolutte filosofi – eller det, som er således nødvendigt, at det ikke under nogen omstændigheder kunne være anderledes – positivt må bestå i. Hvad må en sådan filosofi have som det absolut nødvendige fundament? Hvad er således nødvendigt, at det kan danne grundlag for en filosofi, som rationelt set er absolut gyldig?

Når man står med det spørgsmål, kan man gå tilbage i filosofihistorien og se, hvorledes betydningsfulde filosoffer tidligere har besvaret det. Hvilket grundlag har de bygget på? Hvad kan vi lære af Aristoteles? Af Baruch Spinoza? Af Immanuel Kant? Men i grunden må svaret ikke hentes fra, hvad andre – hvor betydningsfulde de end har været – har tænkt. I grunden må svaret hentes fra det grundlag, hvorpå selve rationaliteten bygger – og hvorpå vi hver især må bygge, når vi tænker rationelt.

Hvad er så det grundlag? Det kan ikke være andet end det, som vi har forudsat i argumentationen for, at relativismen i alle dens former må være inkonsistent. Det må altså være modsigelsesprincippet og dets implicitte betydningsteori: den indbyrdes afhængighed mellem betydningen af betegnelser og konsistensrelationer mellem påstande. Ud fra dette – absolut nødvendige – udgangspunkt er det muligt at definere forskellen mellem empiriske påstande og nødvendigt sande påstande.

De filosofiske miljøer på universiteterne er ikke intellektuelt stærke nok til, at de kan gennemskue den postmoderne relativisme.

Og derfra er det muligt at gennemføre en transcendental deduktion af det system af grundbegreber, som principielt må være forudsat selve muligheden af sande empiriske påstande – og som dermed må være forudsat enhver mulig virkelighedsbeskrivelse. En sådan transcendental deduktion kan jeg ikke gennemføre her, men i min bog, *Den rene fornufts struktur*, har jeg vist, hvorledes det skal gøres. På den måde får man ekspliciteret den absolut nødvendige filosofi, som er impliceret i selve rationalitsbegrebet – i selve konsistenskravet – og som derfor ligger implicit i enhver mulig persons begrebsapparat.

2.6 Den faktiske kamp imod universiteternes postmodernisme

En ting er, at der principielt må findes en absolut filosofisk sandhed (der må kunne begrundes og udledes, som skitseret ovenfor). En anden ting er, om det er muligt at få den akademiske verden – og den intellektuelle verden i øvrigt – til at forstå denne nødvendighed. Det første er et rent begrebslogisk spørgsmål. Det andet er et historisk – og dermed empirisk – spørgsmål.

Hvis universiteterne ikke inde fra er i stand til at gøre op med de postmoderne forskningsmiljøer, så må de i første omgang presses intellektuelt udefra.

I dag må vi faktisk erkende, at de filosofiske miljøer på universiteterne ikke intellektuelt er stærke nok til, at de kan gennemskue den postmoderne relativisme. Tværtimod er de

mange steder med til at legitimere og udbrede denne relativisme – og dermed med til at undergrave forudsætningerne for, at universiteterne kan opfylde deres samfundskontrakt med demokratiet. Det er dette dilemma, som vi står i.

Den intellektuelle elite, der skulle sikre, at universiteterne overholder samfundskontrakten med demokratiet, er i en grad, som ikke kan ignoreres, selv fanget i den postmoderne ideologi, der undergraver denne samfundskontrakt. I hvert fald i så stor udstrækning, at universiteterne ikke indefra har været i stand til at stille den postmoderne relativismes filosofiske inkonsistens klart til skue – og til intellektuelt at kvæle de forskningsmiljøer, som undergraver den samfundskontrakt, som universiteterne har med demokratiet.

Hvis universiteterne ikke indefra er i stand til at gøre op med de postmoderne forskningsmiljøer, så må de i første omgang presses intellektuelt udefra. Så er spørgsmålet, om der udefra er potentiale for et sådant pres, når der ikke er det på universiteterne selv. Men muligheden er der. Og dette pres kunne for eksempel også stille spørgsmålet om, hvorfor universiteterne helt undlader at gå ind i en diskussion med det forsøg på at begrunde en absolut filosofi, som jeg har udfoldet i *Den rene fornufts struktur* og i mit tidligere forfatterskab.

Er universiteterne ikke lydhøre over for et sådant intellektuelt pres, men fortsætter de med at udbrede en postmoderne relativisme, der undergraver den samfundskontrakt som universiteterne skal opfylde for at være berettigede til deres demokratiske understøttelse, så må demokratiets reaktion i sidste instans være politisk.

Men en politisk reaktion, som ikke selv er gennemsyret af en filosofisk erkendelse af den postmoderne relativismes inkonsistens og den absolutte filosofis principielle nødvendighed, vil selv være problematisk. Her må vi simpelthen spørge os selv, om vi som mennesker har intellektuel kapacitet til at forstå den situation, hvori vi som rationelt forpligtede finder os selv. Om tilstrækkelig mange har denne intellektuelle kapacitet.

DOGMATISM

3 Can Philosophy be Undogmatic and at the same time seek the Absolute Truth ?

4

3.1 The question

Philosophy is a principled search for absolute truth — for that which under no circumstances could be otherwise. So philosophy must begin by making itself clear whether such a truth is at all possible: whether it is at all possible that with sufficient reasoning can arrive at establishing what is absolutely true.

Being undogmatic entails that one does not consider oneself infallible, but is critical of one's own opinions and does not assert them with more weight than can be rationally justified.

So the question of whether philosophy can be undogmatic concerns whether the very claim that one should be undogmatic and critical of one's own opinions implies that one cannot consistently believe that something is absolutely true. Or, expressed differently: Does it imply that one should be undogmatic and open to the possibility that one can be wrong, that one should deny in advance that there can be something that is absolutely true?

3.2 The denial of the absolute

What happens if you deny that it is even possible for someone to have sufficient justification for something being absolutely true – true in every possible world? What happens if you deny in practice that it is even possible for something to be absolutely true? How, if one is undogmatic, should one relate to this denial? In the first In this case, it must be stated that if the denial implies that it is impossible for anyone to arrive at an absolute truth at all, then it becomes self-contradictory. Because then the denial that anyone can even arrive at an absolute truth, even the status of an absolute truth. And if you insist that it is in principle impossible for anyone to reach to an absolute truth, even if one is confronted with the fact that it is self-contradictory, then If you are dogmatic – then you have made yourself impervious to rational criticism. It is something else if you as an individual recognize that you cannot think for yourself. to arrive at any absolute truth. If one does not rule out the possibility that other can. Because then you only speak about your own intellectual ability – and not about what is even intellectually possible. And then one's claim is not self-contradictory. It is rather, it is an expression of a form of self-knowledge – although it may also be a question of unwillingness to think through or spiritual laziness.

⁴May 2025

3.3 Provisional conclusion

So far, we can conclude that we cannot in principle rule out that we can think of an absolute truth. Because the exclusion is self-contradictory. If we are to be undogmatic, then we must recognize the possibility of philosophy: the possibility of, that we can uncover the absolute truth. And we must recognize that it is dogmatic – and ill-conceived – to exclude this possibility in principle. It is not one that is open to there is an absolute truth which is dogmatic; but it is that which is in advance and completely in principle excludes that there can be such a truth that is dogmatic. But it is one thing to state that if we are to be undogmatic, then we cannot exclude the possibility that we can uncover an absolute truth. This is only the beginning. The next question must then be how we – if we want to remain undogmatic – should move forward when we specifically want to try to uncover the absolute truth.

3.4 An Analogy

At this point, it may be enlightening to think a little about how we relate to undogmatic to mathematical truths. Mathematics concerns – like philosophy – conceptual logical truths. When we are faced with a calculation like 317 plus 179, we know we do not usually know the result in advance; but we know that there is a certain procedure by which we can arrive at the right result if we follow it correctly. This result is given independent of whether we actually calculate correctly. That is the criterion for whether we have calculated correctly.

That To be undogmatic means to recognize that there is such an objectively correct result; but to At the same time, it is also recognized that it is possible that in your specific calculation of this result may have made mistakes. Therefore, we can also help each other find mistakes and reach until the correct result.

So the question is how the philosophical quest to find the absolute Truth is different from the mathematical effort to find the sum of 317 and 179. What we must find in the philosophical endeavor is conceptually necessary, quite just like what we are to find in the mathematical endeavor. But the starting point for our mathematical endeavor we have chosen arbitrarily: that we must find the sum of 317 and 179. When This starting point is given, then it is necessary what the result must be. But in philosophy we seek the absolutely necessary: that which under no circumstances could have been false. Therefore, in philosophy we must demand that the starting point itself must be a absolutely necessary truth. But how can one, as a starting point for the philosophical effort to find the absolute truth, to have a truth that is itself absolute – without be dogmatic?

3.5 The Absolute asis

In our effort to arrive at the absolute truth, we must first find a basis, which itself is absolutely true – in the sense that it must be true under all circumstances would be contradictory to deny it. What must this basis be if it is not to be determined dogmatically, but if it is to be accepted undogmatically: after rational thinking through that it cannot

be consistently denied under any circumstances? Then can it be nothing other than the principle of contradiction itself: the principle that one cannot both assert and deny the same proposition. This principle is a necessary condition for true claims are even possible.

But how can the principle of contradiction be the starting point for an undogmatic effort to uncover the absolute truth? It can, because the principle of contradiction does not stand alone. It presupposes a theory of meaning. It presupposes that that statements stand in consistency relations depending on their content – that is, depending on the meaning of the words or terms by which they are expressed. And this again means that the absolute truth must fundamentally be based on an interdependence between the meaning of designations and consistency relations between propositions. Then the absolute truth be expressed in the system of basic concepts that must be presupposed for every possible description of reality.

If we have this starting point, we can take two paths in uncovering the absolute truth: that is, in uncovering the system of basic concepts that must be presupposed for every possible description of reality. Firstly, we can start from our actual description of reality and on this basis uncover the system of basic concepts that are assumed to be this description of reality is meaningful at all. Secondly – and more deeply – we can show that that this conceptual system could not have been different, but must apply to every possible description of reality at all.

3.6 The First Way

When we are faced with a realization that the fundamental basis for what is absolute necessary, must be the principle of contradiction and its implicit theory of meaning – that is, the interdependence between the meaning of terms and consistency relations between claims – so we also face a realization of how the world and our situation in the world actually is: we can describe the world and our situation in the world at an elemental level. Then we can based on our actual description of reality and with the help of our theory of meaning analyze ourselves to the conceptual logical basis for our actual description of reality is possible: to the system of basic concepts which is fundamentally presupposed by the meaningfulness of the claims with which we can actually describe reality and our situation in reality. This is what Aristotle tried to do in a very elementary way with his exposition of the system of categories. This system can be seen as a simple attempt to uncover the system of basic concepts that are presupposed by the possibility of our actual description of reality. But in Nowadays we have refined our actual description of reality in the sciences. It will say that when we now try to uncover the system based on our given description of reality of basic concepts that are presupposed by the possibility of this description of reality, so that it can and we must make use of the conceptual clarifications that have already been made in the sciences. Not only in logic, arithmetic and geometry, but also in physics, chemistry, biology, psychology and sociology. Thus we can analyze a conceptual structure that includes concepts such as implication, object, predicate, relation, space, time, causality, life, evolution, awareness, perception, motivation, knowledge and responsibility.

But since we argue that this conceptual structure is presupposed by the possibility of our actual description of reality, then we only justify that it is necessary relative to the possibility of this description of reality. In this way we cannot justify that the conceptual structure stands for the absolute truth in general. Only that it stands for the truth that is absolute in relation to the possibility of our actual description of reality. But Couldn't this basic system of basic concepts have been different? The very We cannot rule out that possibility in principle, as long as we simply proceed from our actual description of reality – not even if it is precise as in the sciences. When we follow the deepest philosophical endeavor, we cannot help but realize that the system of basic concepts for describing reality that we can uncover as condition for the possibility of our actual description of reality, constitutes the absolute truth. If we are to reach this, we must go another way, where we put brackets around our actual description of reality – and about the actual science – and not using it as premise in the argument.

3.7 The Other Way

If we are not allowed to presuppose the actual description of reality – and thus the actual sciences – when we justify what is absolutely true, what must we presuppose? Then we only presuppose the principle of contradiction and its implicit theory of meaning: that is, the interdependence between the meaning of terms and consistency relations between claims. What then can we justify as absolutely necessary when we have only this starting point?

First, we can justify a distinction between claims that are necessary true, and propositions that are empirical. A proposition is necessarily true if its truth follows solely from the meaning of the terms with which it is expressed (such as the statement a bachelor is an unmarried man). An empirical statement is a statement whose truth does not follow solely from the meaning of the terms by which it is expressed, but if truth depends on something in reality. A simple empirical statement must refer to something – an object – in reality; and it must predicate something which may be true or false about the object to which it refers.

Once we have this definition of a simple empirical claim, we can – with continued use of the principle of contradiction and its implicit theory of meaning – to carry out a transcendental deduction of the necessary conditions for such (simple empirical) statements to be true are conceptually logically possible at all. And since simple empirical statements are presupposed by any possible description of reality, then it means that we can carry out a transcendental deduction of the system of fundamental concepts which must be presupposed for every possible description of reality.

3.8 The Absolutely Necessary and Undogmatic Truth

Thus I have clarified how philosophy, in its undogmatic pursuit of the absolute, truth must be founded, and how it must proceed. It must be founded in the principle of contradiction and its implicit theory of meaning; and it must proceed as a transcendental deduction of

the conceptual–logical conditions for simple empirical statements are possible at all – given the basis alone. And these conceptual–logical conditions must be in principle equivalent to the system of basic concepts that must in principle be assuming every possible description of reality.

It is a slow and laborious process of thought to carry out this transcendental deduction concretely, and I cannot carry out this work here. But I can refer to my book *The Structure of Pure Reason* (Springer Nature, 2025), where the work has been completed, as best as I have been able to. Or the Danish version: *The clean one structure of reason* (Ellekr, 2022). By going to these books and by following the individual steps in my argumentation, one can examine whether I have completed the transcendental deduction of the system of basic concepts which must be presupposed for every possible description of reality, correct – or whether I have made mistakes along the way. As an undogmatic person, one must be open to the possibility of making mistakes in the deduction. But as philosophically, one must hold that the deduction itself – when properly carried out – must uncover the absolute truth: that which must unconditionally be true, if it is to be true at all. It must be conceptually logically possible that something can be empirically true.

4 Kan Filosofien være Udogmatisk og Samtidig Søge den Absolute Sandhed ?

4.1 Spørgsmålet

Filosofien er en principiel søgen efter den absolutte sandhed - efter det, som ikke under nogen omstændigheder kunne være anderledes. Så filosofien må begynde med at gøre sig klart, om en sådan sandhed overhovedet er mulig: om det overhovedet er muligt, at vi med tilstrækkelig begrundelse kan nå frem til at fastslå, hvad der er absolut sandt. At være udogmatisk indebærer, at man ikke anser sig selv for ufejlbarlig, men at man forholder sig kritisk til sine egne meninger og ikke hævder dem med større vægt, end man rationelt har begrundelse for.

Så spørgsmålet om, hvorvidt filosofien kan være udogmatisk, angår, om selve kravet om, at man bør være udogmatisk og forholde sig kritisk til sine egne meninger, indebærer, at man ikke konsistent kan mene, at noget er absolut sandt.

Eller anderledes udtrykt: Implicerer selve det, at man bør være udogmatisk og åben for muligheden af, at man selv kan tage fejl, at man på forhånd bør benægte, at der kan være noget, som er absolut sandt?

4.2 Benægtelsen af det absolutte

Hvad sker der, hvis man benægter, at det overhovedet er muligt, at nogen kan have tilstrækkelig begrundelse for, at noget er absolut sandt - sandt i enhver mulig verden? Hvad sker der, hvis man altså i praksis benægter, at det overhovedet er muligt, at noget kan være absolut sandt?

Hvorledes må man, hvis man er udogmatisk, forholde sig til denne benægtelse? I første omgang må man fastslå, at hvis benægtelsen indebærer, at det er umuligt for nogen overhovedet at nå frem til en absolut sandhed, så bliver den selvmodsigende. For så får benægtelsen af, at nogen overhovedet kan nå frem til en absolut sandhed, selv status som en absolut sandhed. Og holder man fast ved, at det er principielt umuligt for nogen at nå frem til en absolut sandhed, selvom man konfronteres med, at det er selvmodsigende, så er man dogmatisk - så har man gjort sig uimodtagelig for rationel kritik.

Det er noget andet, hvis man som enkeltperson erkender, at man ikke selv kan tænke sig frem til nogen absolut sandhed. Hvis man altså ikke udelukker, at det er muligt, at andre kan. For så udtaler man sig kun om sin egen intellektuelle formåen - og ikke om, hvad der overhovedet intellektuelt er muligt. Og så er ens påstand ikke selvmodsigende. Den er derimod udtryk for en form for selverkendelse - selvom der måske også kan være tale om manglende vilje til at tænke igennem eller åndelig dovenskab.

4.3 Foreløbig slutning

Indtil videre kan vi altså slutte, at vi ikke principielt kan udelukke, at vi kan tænke os frem til en absolut sandhed. Fordi udelukkelsen er selvmodsigende. Skal vi være udogmatiske,

så må vi altså erkende filosofiens mulighed: muligheden for, at vi kan afdække det absolut sande. Og vi må erkende, at det er dogmatisk - og uigennemtænkt - principielt at udelukke denne mulighed. Det er ikke den, som er åben for, at

der er en absolut sandhed, som er dogmatisk; men det er den, som på forhånd og helt principielt udelukker, at der kan være en sådan sandhed, som er dogmatisk. Men det er n ting at fastslå, at hvis vi skal være udogmatiske, så kan vi altså ikke udelukke muligheden af, at vi kan afdække en absolut sandhed. Det er kun begyndelsen. Det næste spørgsmål må så være, hvorledes vi - hvis vi fortsat vil være udogmatiske - skal gå frem, når vi konkret vil forsøge at afdække den absolutte sandhed.

4.4 En analogi

På dette punkt kan det være oplysende at tænke lidt over, hvorledes vi forholder os udogmatisk til matematiske sandheder. Matematikken angår - ligesom filosofien - begrebslogiske sandheder. Når vi står over for et regnestykke som $317 + 179$, så kender vi normalt ikke på forhånd resultatet; men vi ved, at der er en bestemt procedure, hvorefter vi kan nå frem til det rigtige resultat, hvis vi følger den korrekt. Dette resultat er givet uafhængigt af, om vi konkret regner rigtigt. Det er kriterium for, om vi har regnet rigtigt. At være udogmatisk betyder, at man erkender, at der et sådant objektivt rigtigt resultat; men at man samtidig også erkender, at det er muligt, at man i sin konkrete udregning af dette resultat kan have begået fejl. Derfor kan vi også hjælpe hinanden med at finde fejl og at nå frem til det rigtige resultat.

Så er spørgsmålet, hvorledes den filosofiske stræben efter at finde den absolutte sandhed adskiller sig fra den matematiske bestræbelse på at finde summen af $317 + 179$. Det, som vi skal finde i den filosofiske bestræbelse, er begrebslogisk nødvendigt, ganske ligesom det, som vi skal finde i den matematiske bestræbelse. Men udgangspunktet for vor matematiske bestræbelse har vi valgt vilkårligt: at vi skal finde summen af $317 + 179$. Når dette udgangspunkt er givet, så er det nødvendigt, hvad resultatet må være. Men i filosofien søger vi det absolut nødvendige: det, som under ingen omstændigheder kunne have været falskt. Derfor må vi i filosofien kræve, at udgangspunktet selv må være en absolut nødvendig sandhed. Men hvorledes kan man som udgangspunkt for den filosofiske bestræbelse på at finde det absolut sande have en sandhed, som selv er absolut - uden at være dogmatisk?

4.5 Det absolutte grundlag

I vor bestræbelse på at nå frem til det absolut sande skal vi i første omgang finde et grundlag, som selv er absolut sandt - i den forstand at det under alle omstændigheder må være selvmodsigende at benægte det. Hvad må dette grundlag være, hvis det ikke skal fastlægges dogmatisk, men hvis det skal accepteres udogmatisk: efter rationel gennemtænkning af, at det under ingen omstændigheder konsistent kan benægtes? Da kan det ikke være andet end modsigelsesprincippet selv: princippet om, at man ikke både må hævde og benægte den samme påstand. Dette princip er nødvendig betingelse for, at sande påstande overhovedet er mulige.

Men hvorledes kan modsigelsesprincippet stå som udgangspunkt for en udogmatisk bestræbelse på at afdække den absolutte sandhed? Det kan det, fordi modsigelsesprincippet ikke står alene. Det forudsætter en betydningsteori. Det forudsætter, at påstande står i konsistensrelationer afhængigt af deres indhold - altså afhængigt af betydningen af de ord eller betegnelser, hvormed de udtrykkes. Og dette vil igen sige, at den absolutte sandhed helt grundlæggende må bygge på en indbyrdes afhængighed mellem betydningen af betegnelser og konsistensrelationer mellem påstande. Da må den absolutte sandhed være udtrykt i det system af grundbegreber, der må være forudsat enhver mulig virkelighedsbeskrivelse.

Har vi dette udgangspunkt, så kan vi gå to veje i afdækningen af den absolutte sandhed: altså i afdækningen af det system af grundbegreber, som må være forudsat enhver mulig virkelighedsbeskrivelse. For det første kan vi gå ud fra vor faktiske virkelighedsbeskrivelse og på basis af heraf afdække det system af grundbegreber, som er forudsat, at denne virkelighedsbeskrivelse overhovedet er meningsfuld. For det andet - og dybere - kan vi vise, at dette begrebsystem ikke kunne have været anderledes, men må gælde for enhver mulig virkelighedsbeskrivelse overhovedet.

4.6 Den første vej

Når vi står med en erkendelse af, at det fundamentale grundlag for, hvad der er absolut nødvendigt, må være modsigelsesprincippet og dets implicitte betydningsteori - altså den indbyrdes afhængighed mellem betydningen af betegnelser og konsistensrelationer mellem påstande - så står vi også med en erkendelse af, hvorledes verden og vor situation i verden faktisk er: vi kan beskrive verden og vor situation i verden på et elementært plan. Da kan vi med udgangspunkt i vor faktiske virkelighedsbeskrivelse og ved hjælp af vor betydningsteori analysere os frem til det begrebslogiske grundlag for, at vor faktiske virkelighedsbeskrivelse er mulig: til det system af grundbegreber, som fundamentalt er forudsat meningsfuldheden af de påstande, hvormed vi faktisk kan beskrive virkeligheden og vor situation i virkeligheden. Det er det, som Aristoteles helt elementært forsøgte med sin afdækning af systemet af kategorier. Dette system kan ses som et simpelt forsøg på at afdække det system af grundbegreber, som er forudsat muligheden af vor faktiske virkelighedsbeskrivelse. Men i vore dage har vi præciseret vor faktiske virkelighedsbeskrivelse i videnskaberne. Det vil sige, at når vi nu vil forsøge ud fra vor givne virkelighedsbeskrivelse at afdække det system af grundbegreber, der er forudsat muligheden af denne virkelighedsbeskrivelse, så kan og må vi gøre brug af de begrebspræciseringer, som allerede er foretaget i videnskaberne. Ikke kun i logikken, aritmetikken og geometrien, men også i fysikken, kemien, biologien, psykologien og sociologien. Således kan vi fremanalysere en begrebsstruktur, der omfatter begreber som implikation, objekt, prædikat, relation, rum, tid, kausalitet, liv, evolution, bevidsthed, perception, motivation, viden og ansvar.

Men i og med at vi begrunder, at denne begrebsstruktur er forudsat muligheden af vor faktiske virkelighedsbeskrivelse, så begrunder vi kun, at den er nødvendig relativ til muligheden af denne virkelighedsbeskrivelse. På den måde kan vi ikke begrunde, at begrebsstrukturen står for den absolutte sandhed overhovedet. Kun, at den står for den sandhed, der er absolut i forhold til muligheden af vor faktiske virkelighedsbeskrivelse.

Men kunne dette grundlæggende system af grundbegreber ikke have været anderledes? Selve den mulighed kan vi ikke helt principielt udelukke, så længe vi blot går ud fra vor faktiske virkelighedsbeskrivelse - heller ikke selvom den er præciseret som i videnskaberne. Når vi følger den dybeste filosofiske bestræbelse kan vi altså ikke slå os til tåls med, at det system af grundbegreber for virkelighedsbeskrivelse, som vi kan afdække som betingelse for muligheden af vor faktiske virkelighedsbeskrivelse, udgør den absolutte sandhed. Skal vi nå frem til denne, så må vi gå en anden vej, hvor vi sætter parentes om vor faktiske virkelighedsbeskrivelse - og om den faktiske videnskab - og ikke bruger den som præmis i argumentationen.

4.7 Den anden vej

Hvis vi ikke må forudsætte den faktiske virkelighedsbeskrivelse - og dermed de faktiske videnskaber - når vi begrunder, hvad der er absolut sandt, hvad må vi så forudsætte? Så må vi kun forudsætte modsigelsesprincippet og dets implicitte betydningsteori: altså den indbyrdes afhængighed mellem betydningen af betegnelser og konsistensrelationer mellem påstande. Hvad kan vi så begrunde som værende absolut nødvendigt, når vi kun har dette udgangspunkt?

I første omgang kan vi begrunde en skelnen mellem påstande, som er nødvendigt sande, og påstande, som er empiriske. En påstand er nødvendigt sand, hvis dens sandhed følger alene af betydningen af de betegnelser, hvormed den selv udtrykkes (som fx påstanden en ungkarl er en ugift mand). En empirisk påstand er en påstand, hvis sandhed ikke følger alene af betydningen af de betegnelser, hvormed den selv udtrykkes, men hvis sandhed afhænger af noget i virkeligheden. En simpel empirisk påstand må henvise til noget - et objekt - i virkeligheden; og den må prædicere noget, som kan være sandt eller falskt om det objekt, hvortil den henviser.

Når vi har denne definition af en simpel empirisk påstand, så kan vi - med fortsat brug af modsigelsesprincippet og dets implicitte betydningsteori - gennemføre en transcendental deduktion af de nødvendige betingelser for, at sådanne (simple empiriske) påstande overhovedet er begrebslogisk mulige. Og da simple empiriske påstande er forudsat enhver mulig virkelighedsbeskrivelse, så er det ensbetydende med, at vi kan gennemføre en transcendental deduktion af det system af grundbegreber, som må være forudsat enhver mulig virkelighedsbeskrivelse.

4.8 Den absolut nødvendige og udogmatiske sandhed

Således har jeg klargjort, hvorledes filosofien i sin udogmatiske stræben efter den absolutte sandhed må funderes, og hvorledes den må gå frem. Den må funderes i modsigelsesprincippet og dets implicitte betydningsteori; og den må gå frem som en transcendental deduktion af de begrebslogiske betingelser for, at simple empiriske påstande overhovedet er mulige - alene givet grundlaget. Og disse begrebslogiske betingelser må principielt være ækvivalent med det system af grundbegreber, der rent principielt må være forudsat enhver mulig virkelighedsbeskrivelse. Det er et langsomt og møjsommeligt tankearbejde at gennemføre

denne transcendentale deduktion konkret, og dette arbejde kan jeg ikke gennemføre her. Men jeg kan henvise til min bog *The Structure of Pure Reason* (Springer Nature, 2025), hvor arbejdet er gennemført, så godt som det nu har været mig muligt. Eller den danske udgave: *Den rene fornufts struktur* (Ellekær, 2022). Ved at gå til disse bøger og ved at gå de enkelte trin i min argumentation efter, kan man undersøge, om jeg har gennemført den transcendentale deduktion af det system af grundbegreber, som må være forudsat enhver mulig virkelighedsbeskrivelse, korrekt - eller om jeg har begået fejl på vejen. Som udogmatisk må man være åben for, at man kan tage fejl i deduktionen. Men som filosofisk må man holde fast i, at deduktionen i sig selv - som rigtigt gennemført - må afdække den absolutte sandhed: det, som ubetinget må være sandt, hvis det overhovedet skal være begrebslogisk muligt, at noget kan være empirisk sandt.

5 Kai Sørlander

Kai Sørlander (b. 1944) is a writer, philosopher and has published several books include “The Inevitable” (1994), “The Ultimate Truth” (2002) and, in 2008, the book “Forsvar for rationaliteten”.

- *Under Evighedens Synsvinkel [Under the viewpoint of eternity]*. Munksgaard · Rosinante, Copenhagen, Denmark, 1997. 200 pages.
- *Den Endegyldige Sandhed [The Final Truth]*. Rosinante, Copenhagen, Denmark, 2002. 187 pages.
- *Indføring i Filosofien [Introduction to The Philosophy]*. Informations Forlag, Copenhagen, Denmark, 2016. 233 pages.
- *Den rene fornufts struktur [The Structure of Pure Reason]*. Ellekær, Slagelse, Denmark, 2022. See next !
- *The Structure of Pure Reason*. Springer, February 2025. This is an English translation of the above – done by Dines Bjørner in collaboration with the author.